

De jaren 1995-2000

In de jaren negentig werden thema's rondom eerlijke handel en mensenrechten steeds belangrijker binnen LIW. Er werd veel gediscussieerd over welke thema's opgepakt moesten worden, wat ontwikkelingssamenwerking was en zou moeten zijn en wat de rol van LIW was. Sommige leden waren van mening dat hulp aan India zonder enige voorwaarden gegeven moest worden omdat het eigenlijk een schuldinlossing van onze koloniale geschiedenis was. Anderen vonden dat deze hulp juist wel moest voldoen aan een aantal voorwaarden om er voor te zorgen dat deze vooral ten goede zou komen van de armen en niet in de zakken van de verkeerde mensen zou verdwijnen.

Vanaf het midden van de jaren negentig is LIW veel meer in Nederlandse en internationale coalities gaan werken, waarbij zij regelmatig het initiatief nam. Ook de samenwerking met Indiase organisaties en coalities werd steeds sterker. LIW richtte zich met name op de politieke en sociaal-economische onderwerpen die Indiase organisaties zélf aankaartten, zoals kinderarbeid. Nadat de *South Asian Coalition on Child Servitude (SACCS)* en *MV Foundation* vanaf midden jaren negentig LIW vroegen mee te werken aan het bestrijden van kinderarbeid werd het één van de grootste speerpunten binnen de organisatie. Later kwamen daar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en de discriminatie van de kastelozen (Dalits) bij. Het werk met betrekking tot kastendiscriminatie verliep vooral via het *Dalit Netwerk Nederland*, waarvoor LIW de website www.dalits.nl startte en beheerde, en het *International Dalit Solidarity Network (IDSN)*.

Venkat Reddy en Shantha Sinha (MV Foundation) op bezoek bij LIW voor de actieweek "Onderwijs tegen Kinderarbeid", 1996

De samenwerking met Indiase organisaties en coalities werd steeds sterker. Dat begon met het keurmerk *Rugmark* voor tapijten zonder kinderarbeid en een jarenlange betrokkenheid bij de wereldwijde *Global March Against Child Labour*. In Nederland ging LIW nauw samenwerken met FNV, Novib en later ook Hivos.

Secretariaat en vereniging

Na de eenmalige – en mislukte - poging een Zuid-Azië-blad (*Masala*) te publiceren, werd besloten door te gaan met *India Nu*. Dat kende een stabiel bestand van zo'n 800 abonnees. Voor de ongeveer 200 leden van de vereniging verscheen een paar keer per jaar de *LedenPost*, met nieuws van het bestuur, bijeenkomsten, het werk van de diverse India werkgroepen, LIW in de media en andere achtergrondinformatie. Ook werd hierin de discussie aangezwengeld over een mogelijke overgang van vereniging naar stichting, die uiteindelijk in 2003 een feit werd.

Met de komst van e-mail in 1995 veranderde het verspreiden van informatie en de contacten met India. De introductie en opkomst van internet betekende een drastische afname van het aantal door LIW verkochte publicaties en een terugloop van bezoekers aan het documentatiecentrum. Dit was een voor Nederland unieke collectie met een knipselarchief, vele (vooral Indiase) tijdschriften, meer dan 3000 boeken, scripties, rapporten etc., en talloze videobanden over maatschappelijke, politieke en economische aspecten van India. De omvang van de documentatie was de reden dat het secretariaat op 1 februari 1999 genoodzaakt was te verhuizen naar Mariaplaats 4 in Utrecht. De boeken vormden een te zware belasting voor het in slechte staat verkerende pand aan de Oudegracht....

LIW-campagnes nader belicht

Actie 'Teken tegen kinderarbeid'

in het voorjaar 1997 werden tijdens een internationale conferentie in Amsterdam 60.000 handtekeningen tegen kinderarbeid overhandigd aan Minister Melkert van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. LIW en tien andere organisaties waaronder FNV, Hivos en AOob organiseerden de actie "Teken tegen kinderarbeid". Zo drongen ze er bij de Nederlandse regering en de EU op aan om steun aan onderwijs in ontwikkelingslanden te combineren met programma's om kinderen naar school te krijgen. Ook vroegen ze steun te geven aan keurmerken voor kinderarbeidvrije producten (waaronder Rugmark-tapijten) en al het mogelijke te doen extreme vormen van kinderarbeid zo snel mogelijk uit te bannen. In de Tweede Kamer werd een motie aangenomen om de regering te vragen de importtarieven voor kinderarbeidvrije producten te verlagen. Het startschot voor deze handtekeningenactie was tijdens de actieweek "Onderwijs tegen Kinderarbeid" in december 1996, met een bezoek van Venkat Reddy en Shantha Sinha van MV Foundation en diverse activiteiten.

Global March Against Child Labour

In de eerste helft van 1998 trok de *Global March Against Child Labour* - een initiatief van Satyarthi - door bijna 100 landen. De boodschap van de mars 'Van exploitatie naar educatie', vond veel weerklank. Wereldwijd scharden veel mensen, van schoolkinderen tot regeringsleiders, zich achter de mars en zijn miljoenen duimafdrukken tegen kinderarbeid verzameld. In juni werden deze aangeboden aan de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) in Genève, de eindbestemming van de Wereldmars. In mei 1998 deed de mars ook Nederland aan.

LIW heeft zich sterk ingezet om het Nederlandse deel van de mars tot een succes te maken. Via de eerder genoemde handtekeningenactie werd speciaal aandacht gevraagd voor onderwijskansen voor

meisjes en kinderen van kastelozen en tribale gemeenschappen in India. Verder werd een speciale *India Kinderkoerier* gemaakt die gratis verspreid werd op lagere scholen.

Schone kleding

Als actief lid van de Schone Kleren Kampagne pleitte LIW voor de oprichting van de stichting *Eerlijk Handels Handvest* voor kleding (EHH), voor onafhankelijke winkelkeurmerken die goede arbeidsomstandigheden in productielanden garanderen. EHH werd in maart 1999 opgericht en eind 1999 bracht LIW een actiehandleiding uit voor gemeenten om lokaal aan de slag te gaan met schone kleding.

Thee-keurmerk

In 1998 kwam Max Havelaar met een thee-keurmerk. Met haar campagne *Thee zonder Bijmaak!* leverde LIW daartoe een grote bijdrage. In debatten, via media en in gesprekken met het Ministerie van Economische Zaken droeg ze de visie uit dat de overheid een belangrijke rol heeft in het bevorderen van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

Kastendiscriminatie

In 1999 voerde LIW in samenwerking met o.a. Hivos een handtekeningactie tegen de schending van mensenrechten van Dalits. Op uitnodiging van LIW bezochten twee vertegenwoordigers van *Campaign on Dalit Human Rights* ons land.

Enkele publicaties uit de periode 1995-2000

Kinderarbeid in India (1996), met informatie over aard en omvang van kinderarbeid in India, de oorzaken, wetgeving en mogelijke oplossingen zoals onderwijs en het werk van MV Foundation. Deze publicatie was bestemd voor scholieren en werd veel opgezocht voor werkstukken. (<http://www.indianet.nl/ao-kiarb.html>).

Child and adult labour in the export-oriented garment and gem polishing industry of India (1996): <https://arisa.nl/wp-content/uploads/chadlab.pdf>.

Onderzoek van LIW/SACCS naar kinderarbeid in de kleding- en edelsteensector en hoe die aan te pakken.

Geen roos zonder doornen: Exportbloemen uit India (1997): kritische kijk naar de opkomst van de bloemenindustrie in India. Onder meer aandacht voor de milieuschade van de bloementeel, de arbeidsomstandigheden en de gezondheidsrisico's van pesticiden.

The Dark Side of Football: Child and adult labour in India's football industry and the role of FIFA (2000): een rapport gebaseerd op onderzoek ter plekke, naar kinderarbeid en arbeidsomstandigheden in de voetbalindustrie, en gepubliceerd in aanloop naar het EK Voetbal in 2000. Uit het onderzoek bleek dat tienduizend kinderen in Punjab voetballen stikten en hun ouders minder dan de

helft van het wettelijk minimumloon verdienen. Naar aanleiding van het rapport belegde LIW samen met SACCS een persconferentie in Delhi, waar alle grote persbureaus, televisie en radio aanwezig waren.

Naast de uitgave van bovenstaande publicaties leende LIW ook fototentoonstellingen uit voor lokale bijeenkomsten her en der in het land: *Loop niet over kinderhanden*, over kinderarbeid in de tapijtindustrie en het werk van SACCS, *Thee met een bijmaak* over het leven en werk van vrouwen op theeplantages, en *Van katoenzaad tot zomerkatoentje* over het traject van de aanplant van katoen tot het overhemd in de Nederlandse schappen.

Terugblik Astrid Kaag, beleidsadviseur Mondiaal FNV

Mijn samenwerking met de Landelijke India Werkgroep begon medio jaren negentig.

Ik was in 1999 betrokken namens FNV bij de totstandkoming van ILO verdrag 182 tegen de ergste vormen van kinderarbeid.

Om aandacht te vragen voor het probleem van kinderarbeid werd in 1998 de *Global March against Child Labour* georganiseerd, een initiatief van Kailash Satyarthi van SACCS. Als medefinanciers waren FNV en Novib direct betrokken bij de eerste plannen en de verdere uitvoering. Aanvankelijk was er bij ons de nodige scepsis over de uiterst ambitieuze opzet van Kailash. Ik herinner me goed dat we bij elkaar zaten met Novib, LIW en andere organisaties toen Kailash het idee van een wereldwijde mars voorstelde. Wij dachten, mijn hemel, dat kan nóóit! Maar Kailash had veel overtuigingskracht en charisma en uiteindelijk zijn we er in mee gegaan. En daar hoeven we zeker geen spijt van te hebben. Het was een fantastisch evenement dat in de hele wereld maar ook in Nederland erg aansloeg. Het was heel bijzonder deel uit te maken van deze wereldwijde beweging.

De *Global March* startte in januari 1998 in Azië en trok daarna verder naar Latijns-Amerika, Afrika, Noord-Amerika en Europa. In tal van landen in de verschillende continenten vonden culturele manifestaties en demonstraties plaats waarbij werkende kinderen en hun organisaties een grote rol speelden. De mars eindigde bij de ILO conferentie in Genève in juni 1998. Meer dan 350 organisaties in 82 landen waren bij de organisatie van deze *Global March* betrokken.

De inzet van de *Global March* was vooral wereldwijd aandacht te vragen voor kinderarbeid, te pleiten voor algemeen en goed onderwijs voor kinderen en te wijzen op de noodzaak van concrete maatregelen om alle extreme vormen van kinderarbeid en kinderslavernij uit te bannen. Hiermee was de *Global March* een belangrijke lobby voor het nieuwe ILO verdrag.

Kailash en zijn SACCS initieerden ook de invoering van het *Rugmark*-tapijtkeurmerk dat alleen werd verstrekt aan tapijten waaraan geen kinderhanden hadden mee geknoopt. Om misbruik van het keurmerk tegen te gaan had SACCS 12 inspecteurs in dienst. FNV, de Landelijke India Werkgroep, Novib, UNICEF en Kinderen in de Knel deden hun uiterste best het keurmerk in Nederland van de grond te krijgen. Zo bestookte ik de achterban van FNV met informatie en reisde met Gerard Oonk van LIW af naar India om een paar dagen met de controleurs van SACCS mee te lopen. De inspectie werkte. Oké, sporadisch werd er nog wel eens een kind getraceerd maar de fabrieken die ik heb gezien waren allemaal 'schoon'. Om de *Rugmark*-tapijten in de Nederlandse huiskamers te krijgen, moesten ze natuurlijk wel gewoon te koop zijn. Daarom opende de Landelijke India Werkgroep de onderhandelingen met belangrijke tapijtdistributeurs als Carpetland en Ikea.

Met Gerard en collega's van de Algemene Onderwijsbond ben ik daarna nog enkele keren naar India geweest: een tegenbezoek aan Shantha Sinha van MV Foundation en naar een conferentie over kinderarbeid en onderwijs waar duizenden onderwijzers van overheidsscholen aanwezig waren. MV Foundation lanceerde in Andhra Pradesh programma's om kinderen uit het werk weer terug naar school te krijgen en was rigoureuus in haar aanpak: alle kinderen behoren op school en geen enkel kind hoort te werken. Dit vinden we nu normaal maar was toen erg uitgesproken. Maar het werkte. Dit was een begin van een jarenlange samenwerking met MV Foundation. Enkele jaren later ging in Nederland de "School, de beste werkplaats"-campagne van Stop Kinderarbeid van start waarin Mondiaal FNV, de Algemene Onderwijsbond en de Landelijke India Werkgroep nog lang hebben samengewerkt.

Mooie tijden, met mooie resultaten....